

Memo Da Vinci – Standpunt Israël

Schiedam, 22 juli 2025

1. Inleiding

Wetenschappelijk Bureau Da Vinci acht het wenselijk dat het zich expliciet uitspreekt over de status van Israël, Jeruzalem en de gebieden Judea en Samaria, gezien het fundamentele belang van coherentie in het buitenlands beleid, rechtsstatelijkheid in het internationaal verkeer en het respecteren van het soevereiniteitsbeginsel voor elk volk. Dit document biedt handvatten voor een ideologisch onderbouwd en juridisch verdedigbaar standpunt. Deze notitie sluit tevens aan bij het libertarisch beginsel van non-interventie en individuele vrijheid, waarbij nationale soevereiniteit en zelfbeschikking als leidende principes gelden. Voormalig VVD-leider Frits Bolkestein onderstreepte in de jaren negentig reeds het belang van een realistische en consistente benadering van internationale conflicten, waarbij erkenning van culturele en religieuze identiteit centraal moet staan. Zijn pleidooi voor een sterk Israël als bondgenoot van westerse liberale waarden blijft in dit verband richtinggevend.

2. Jeruzalem als hoofdstad van Israël

Op basis van internationaal gewoonterecht is het een staatsrechtelijk beginsel dat een land zelf zijn hoofdstad kiest. Israël heeft sinds 1949 Jeruzalem als regeringszetel. In 1980 is dit formeel verankerd in de Israëlische wetgeving. Tot dat jaar bevond zich ook de Nederlandse ambassade in Jeruzalem. Sindsdien is Nederland van deze realiteit afgeweken zonder juridische grondslag.

Positie Wetenschappelijk Bureau Da Vinci

Da Vinci is van mening dat de Nederlandse overheid zich dient uit te spreken voor volledige erkenning van Jeruzalem als hoofdstad van Israël, in lijn met het beginsel van staatssoevereiniteit en het internationaal non-discriminatiebeginsel. De Nederlandse ambassade moet zich weer vestigen in Jeruzalem.

3. Joodse soevereiniteit en religieuze rechten: mogelijk herstel Derde Tempel

Volgens artikel 1 van het VN-Handvest hebben alle volken het recht op zelfbeschikking. Israël is de enige Joodse natiestaat, en het Joodse volk heeft een historische, religieuze en juridische claim op Jeruzalem. Het recht op soevereiniteit impliceert ook zeggenschap over religieuze infrastructuur. Derhalve is het legitiem, binnen de grenzen van het recht, dat Israël het herstel van de Derde Tempel overweegt.

Positie Wetenschappelijk Bureau Da Vinci

Erkenning van de Nederlandse overheid van Israëls soevereiniteit, ook wat de Tempelberg betreft.

4. Judea en Samaria: historische en juridische grondslagen

Geschiedenis

Judea en Samaria zijn niet slechts geografische entiteiten, maar vormen het historische hartland van het Joodse volk. Bijbelse teksten, waaronder Genesis, Samuël en Kronieken, verwijzen naar dit gebied als het centrum van Joodse aanwezigheid. Archeologisch bewijs ondersteunt deze claims via vondsten bij Hebron, Shilo en Jericho.

Juridisch kader

Momenteel wonen er ruim 700.000 Israëls Joden in deze gebieden. Volgens internationaal gewoonterecht en jurisprudentie (o.a. Island of Palmas-arrest) vormen continue en vreedzame aanwezigheid, bestuur en cultuur een basis voor soevereiniteit. De Israëls wet is in grote delen van Area C volledig van kracht.

Volgens internationaal gewoonterecht kunnen voortdurende en vreedzame aanwezigheid, effectief bestuur en erkenning bijdragen aan het legitimeren van soevereiniteit, zoals onderstreept in het Island of Palmas-arrest (1928), waarin het Permanent Hof van Arbitrage stelde dat effectieve controle zwaarder weegt dan louter historische aanspraken. De Israëls aanwezigheid in Area C – die volgens de Oslo-akkoorden onder volledige Israëls civiele en militaire controle staat – voldoet aan deze voorwaarden. Israël oefent daadwerkelijk jurisdictie uit, o.a. door toepassing van Israëls civiel recht, veiligheidsbeheer en infrastructuurprojecten in deze gebieden (Makdisi & Hanafi, 2008).

Recente ontwikkelingen

In juli 2025 verklaarden vijf islamitische leiders uit Hebron – waaronder Sheikh Wadee' al-Jaabari – in een gezamenlijke brief hun steun voor vreedzaam samenleven met Israël. Zij spraken zich uit voor aansluiting bij de Abraham-akkoorden en voor autonomie binnen Israëls structuren, waarbij zij corruptie binnen de Palestijnse Autoriteit veroordeelden (JNS, 2025; Israel Hayom, 2025). Deze interne erkenning door lokale leiders versterkt de soevereiniteitsaanspraak van Israël onder het principe van "effectieve controle en acceptatie" (Shaw, 2017).

Frits Bolkestein

Frits Bolkestein wees er herhaaldelijk op dat het erkennen van historische rechten essentieel is om tot duurzame oplossingen te komen. In een opiniestuk in De Volkskrant stelde hij: "Israël heeft meer historische grond onder de voeten in Judea en Samaria dan wie dan ook. Vrede vereist realisme, niet romantiek" (Bolkestein, 2010).

Positie Wetenschappelijk Bureau Da Vinci

Da Vinci is van mening dat de Nederlandse overheid zich uit dient te spreken voor erkenning van Judea en Samaria als legitiem onderdeel van de Israëlische staat, gebaseerd op historische continuïteit en juridische bestendigheid.

5. Terminologie: culturele en diplomatieke juistheid

De aanduiding 'Westelijke Jordaanoever' is politiek arbitrair, ahistorisch en negatief geladen. De correcte benaming – Judea en Samaria – sluit aan bij de bijbelse, historische en juridische realiteit. Diplomatieke communicatie moet zich baseren op feiten, niet op tijdelijke geopolitieke concessies. Artikel 1 Grondwet vereist gelijke behandeling van culturele identiteit.

Positie Wetenschappelijk Bureau Da Vinci

Da Vinci is van mening dat het structurele gebruik van 'Judea en Samaria' in plaats van 'West Bank' in parlementaire en diplomatieke context de norm moet zijn.

6. Vrede voor allen; autonomie voor minderheden

Israël is de enige staat in de regio waar religieuze en etnische minderheden – waaronder Arabische christenen, Druzen en moslims – fundamentele rechten genieten, inclusief actief en passief kiesrecht, onderwijs, rechtspraak en religieuze vrijheid. Het contrast met omringende landen is schrijnend.

In 2024 spraken vijf islamitische leiders uit Hebron, waaronder Sheikh Wadee' al-Jaabari (Abu Sanad), hun steun uit voor vreedzaam samenleven met Israël. Zij riepen op tot aansluiting bij de Abraham-akkoorden en tot beëindiging van corruptie onder de Palestijnse Autoriteit. Abu Sanad stelde: "We want cooperation with Israel... We want coexistence."

Deze oproep van islamitische leiders in Hebron tot samenwerking en autonomie is een belangrijk precedent. Deze oproep komt voort uit een streven naar lokale stabiliteit en sluit aan bij het voorstel van dr. Mordechai Kedar voor het opzetten van autonome 'emiraten' gebaseerd op tribale en lokale structuren, onder Israëlische veiligheidsgaranties (Kedar, 2022). Dit model sluit aan bij het subsidiariteitsbeginsel en artikel 27 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (IVBPR), dat minderheden het recht geeft op culturele en bestuurlijke zelfbeschikking. Zijn voorstel voor 'emiraten' in lokale gemeenschappen, gebaseerd

op stamstructuren, voorziet in culturele en bestuurlijke zelfbeschikking binnen de veiligheidsgaranties van Israël. Dit sluit aan bij het internationaal subsidiariteitsbeginsel en het recht op non-interventie in vreedzame zelforganisatie (art. 27 IVBPR).

Bescherming van minderheden binnen Israël

Israël biedt constitutionele bescherming aan minderheden, inclusief volledig kiesrecht, religieuze vrijheid en onderwijs in eigen taal. Dit vormt een uitzondering in de regio, waar in veel landen minderheden systematisch worden gemarginaliseerd (Kymlicka, 2007).

Juridisch kader

Internationaal recht erkent het recht op non-interventie in vreedzame zelforganisatie. Het subsidiariteitsbeginsel – ook verankerd in EU-recht – stelt dat besluiten zo dicht mogelijk bij de burger genomen moeten worden. Lokale autonomie zoals voorgesteld door Kedar is dus niet alleen moreel verdedigbaar, maar ook juridisch robuust.

Frits Bolkestein

Bolkestein stelde in zijn boek Islam en democratie dat "zelforganisatie van minderheden binnen stabiele staten de sleutel vormt tot sociale cohesie zonder assimilatie" (Bolkestein, 2011).

Positie Wetenschappelijk Bureau Da Vinci

Da Vinci is van mening dat de Nederlandse overheid zich uit dient te spreken voor lokaal-autonome modellen voor minderheden binnen Israël, indien minderheden dit zelf wensen, in lijn met Kedars model en onder internationaal recht erkende principes.

Samenvattend is de positie van Wetenschappelijk Bureau Da Vinci over Israël als volgt:

- Volledige erkenning van Jeruzalem als hoofdstad van Israël. Verhuizing van Nederlandse ambassade terug naar Jeruzalem.
- Volledige erkenning van de Nederlandse overheid van Israëls soevereiniteit, ook wat de Tempelberg betreft.
- Volledige erkenning van Judea en Samaria als legitiem onderdeel van de Israëls staat.
- Gebruik van de benaming 'Judea en Samaria' in plaats van 'West Bank' in parlementaire en diplomatieke context.

- Steun van de Nederlandse overheid voor lokaal-autonome modellen voor minderheden binnen Israël.

Literatuurlijst

Bolkestein, F. (2010, 12 maart). Israël heeft meer rechten op Judea dan wie dan ook. De Volkskrant.

Bolkestein, F. (2011). Islam en democratie: hoe tolerant moeten wij zijn? Amsterdam: Prometheus.

Israel Hayom. (2025, 6 juli). Hebron sheikhs call for peace and partnership with Israel. <https://www.israelhayom.com>

JNS. (2025, 7 juli). Hebron Arab leaders back joining the Abraham Accords. <https://www.jns.org>

Kedar, M. (2022). The Emirate Plan: Local Autonomy for Palestinian Arabs. Begin-Sadat Center for Strategic Studies, Bar-Ilan University.

Kymlicka, W. (2007). Multicultural Odysseys: Navigating the New International Politics of Diversity. Oxford: Oxford University Press.

Makdisi, S., & Hanafi, S. (2008). The Power of Inclusive Exclusion: Anatomy of Israeli Rule in the Occupied Palestinian Territories. New York: Zone Books.

Shaw, M. N. (2017). International Law (8th ed.). Cambridge: Cambridge University Press.

United Nations. (1966). International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), Art. 27.

Permanent Court of Arbitration. (1928). Island of Palmas Case (Netherlands/United States).